

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

Den amerikanske vice-forsvarsminister Colin Carl drænger til Elon Musk, verdensrigste mand, midt under krigen i Ukraine.

En af de ting, som Elon Musk meget frimodigt fortæller under denne samtale, det er, at han har haft en direkte samtale med Vladimir Putin.

Colin Carl er mest bare blæst noget bagover, altså overrasket over den her melding.

På det tidspunkt, der spiller Elon Musk en vigtig, vigtig rolle på den ugerenske side i krigen i form af det her Starlink-internet.

Manden, der står med tænd og slukk knappen til det internet, der bærer det ugerenske forsvar, det er jo røstende.

Så du kan logge ind på andre wifi-nätverk og sætte passverden, og så er det godt.

Du kan finde den på sønnerbumpet hospitaler, midlertidige regeringsbygninger og i mudderet skøtte krage ved frontlinjen.

De små, vide antenner, der kobler Ukrainerne op på Starlink, Elon Musk's omfattende netværk af Satellitter.

Starlink bliver kaldt blodågen i landets militær, og efter krigens udbrud er nettet mange steder også det eneste, der forbinder de desperate ukrainske familier.

Men nye afsløringer viser, at den amerikanske tekniljer der angivlige taler med Putin, og flere gange har været ved at slukke for nettet over ukraine.

The question is, why now?

Det har fået statsleder og militærchefer til at spørge os selv og hinanden om, at man har været naive og gjort sig for afhængig af en uteregne rimel.

Det er genstart i dag. Mit navn er Anna Englisher.

Elon Musk bliver kaldt og er nok verdens rigeste mand. Er han også verdens mest maktfulde mand? Han er i hvert fald selv blevet spurt i en podcast, om han regner sig selv for mere maktfulde end den amerikanske stat.

Og til det svarede han på nogen måder.

Hvad mener han med det, tror du?

At det er noget, han selv er ret glad for at fremhæve, hvordan han har fået en nøgle rolle. Det er i særs Starlink-systemet.

Det har Musk selv sagt, at jeg kan se krines forløb i realtid. Det placerer jo Musk altså med den central indsigt i krine i ukraine.

Simon Kruse, vil du ikke sige lidt om, hvem du er og hvorfor du ved så meget om det her område?

Jeg er sikkerhedspolitiske korrespondent på Berlingske, og så har jeg rejst i ukraine under krine, og jeg har også været korrespondent i Rusland i mange år.

Simon, du har blandt andet besøgt den bumpede by Hulja Pulje, hvor man tydeligt mærker, hvilken rolle Elon Musk spiller i krine. Hvordan ser man det i den by?

Man skal forestille sig sådan en by, der er eget af krig, hvor de fleste ruder i byen er blæst ud af artillerierangreb og pumpeangreb fra fly.

De tilbageværende indbygger, og de har meget få måder at komme i kontakt med omværdnen på. Mobilmasterne i byen er simpelthen også blevet bumpet. Så er der faktisk kun et sted i byen, da vi besøger den.

Man går langs en af de her boligblokke, så går man ned af en kældertrappe og gennem nogle fyldte lagererum,

og så derinde sidder på nogle benke de tilbageværende mange ældre indbygger i byen og kan gå på

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

nettet,

og kan sige til deres nære og familiemedlemmer, at de er okay og de stadig er i livet.

Og det er, takket værre, en lille døms, der sidder på et halvtag over den her kældertrappe.

Det er sådan en lille vid, det ligner næsten sådan en slags firekantede padahat i sådan et lækkert design,

som står på en lille træfod og simpelthen bimer internet ned fra Satelliter, der i kredsløbet på om jorden.

Du nevner jo selv, at denne her digitale infrastruktur er fuldstændig smadret, og det var jo noget af det første, der blev ramt i krigen.

Hvordan var det roserne formået at sætte den digitale infrastruktur så hurtigt ud af spillet?

Det russiske angreb kom jo som en 20 om natten, det var et overraskelses angreb fra fire akser samtidig,

med marge mod Kiev-hodestaden og mod en række af andre byer, altså det var en lydne operation.

Russiske styrker har kæmpet sig frem til udkanten af den ukrainske hovedstad GF.

En del af denne operation var jo at bombe infrastrukturer, som havde at gøre med kommunikation.

Man havde nogle tyksterige hackere angreb, der lammede dele af det ukrainske militæres egen kommunikation.

Og så i de områder, som roserne besatte, så sørgede man for, at mobilmasterne de simpelthen faldt til jorden.

Hvorfor er det så vigtigt for roserne så tidligt i krigen at sørge for, at borgerne ikke kan kommunikere med hinanden,

skabe kontakt til udlandet pårørende nabobyen?

Hvis man har gang i en innovation, så vil man jo gerne lamme fjenden mest muligt,

og det gælder så også en civilbefolkning, som man ikke føler, man kan regne med.

Så man vil sørge for, at folk ikke melder noget om, hvor de har set russisk kampvogn,

og at det er så forvirret som muligt, så lammede som muligt,

sådan at innovationen kan gå så gladt som muligt.

Uden ordentligt internet har det ukrainske militær svært ved at forsvare landet,

og det gør det nemt for roserne, at bryde igennem forsvarslinjerne.

I desperation skriver den ukrainske visepremierminister Fedorov ud på Twitter,

og spørger om hjælp fra Ilan Mosk.

Han skriver et tweet, som i nogen senere artikler har blevet beskrevet som et af krines vigtigste tweets.

Han skriver, Ilan, mens du er i gang med at kolonisere Mars, så husker han i gang med at besætte ukraine.

Hjælp os med Starlink, så vi kan forsvare os selv.

Hvad svager Mosk til det?

Mosk er tagget i det her tweet, og der går nogle timer, og så svager Ilan Mosk.

Starlink er nu aktiveret i ukraine.

Det er noget, der på det tidspunkt vækker opsigt, fordi på det tidspunkt virker Starlink det her satellitbærende internet.

Det virker ikke i den her del af Europa, det er ikke aktiveret.

Det gør Mosk så i løbet af nogle timer.

Det viser sig så, at satellitbærende var på plads, men de var simpelthen ikke aktiveret,

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

at man var i gang med at udrylde i Europa, det her internet.
Og Mosk fremskøner så det hele, at aktiveringerne natter, og siger, nu er der tændt.
Ved man, hvorfor han beslutter sig for at gøre det her?
Hvad vi kan se af hans tweets fra de her første måneder af krigen,
de tyder på, at han simpelthen sympathiserer med ukraine.
Han kan se, at ukraine er under angreb,
og på det tidspunkt ser det ud som om han gerne vil hjælpe.
Det er der også mange andre af de her techbosser i Silicon Valley,
der gør, at der er en artikel i The New Yorker,
der refererer, hvordan der har været en WhatsApp-gruppe
for nogle af de her techbosser om, hvad de har drøftet, hvordan kan vi hjælpe.
Og en af de ting, der kom først op i deres brainstorm, det var Starlink.
Fordi det er internet, som ukraine kan bruge civilt og militært,
og det er internet, som ruserne ikke umulbar kan sabotere eller afbryde.
Du fortæller om det, som sådan en lille selvstændig enighed,
en slags wifi-roter, der kan bruges over alt.
Altså hvorfor er det egentlig, at ruserne ikke kan hakke det,
eller smadre det, eller sabotere det på en eller anden måde?
Det er fordi, at der ikke er noget kabel i jorden,
der ikke er nogen mast, som man kan bombe.
Det er simpelthen en satellit modtager,
der får sit signal fra satellitter, der kræser om jorden.
SpaceX's Starlink er en major competitor
i den satelige konstellation Space Race.
As of this year, Starlink has launched almost 3.000 satellites.
Og det er sådan et enormt netværke af satellitter,
som Elon Musk har opbygget med over 4.000 satellitter,
der kræser i sådan nogle geostationære baner,
sådan at hver område har flere satellitter, der kan bime det her signal ned.
Der er ikke noget centralt sted, du kan ødelække,
og så virker det ikke længere.
Det er meget, meget vanskeligt, at ødelække for rusland,
og dermed er det meget, meget værdifuldt for ukraine midt under krigen.
En ting er, at overleven og civile kan ringe til pårøderne,
og sige, at jeg er i live.
En anden ting er, at det er jo også bruges militært.
På den bruges Starlink ved frontligningen.
Noget af det, jeg selv har set, det bliver brugt til,
at nær fronten, det er på de her artilleripositioner.
Fordi det gør, at man kan sende droner på vingerne.
Det er en afgørende del af den her krig på begge sider,
der man sender droner indover hinanden for at kunne se,
hvor er fjenden, hvor kommer angrebene fra,
og ikke mindst se, hvor rammer min egen artillerikrena,

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

der er egentlig helt præcist hende, så jeg kan sikke det bedre næste gang.
Og det er det, de bruger Starlink til.
Det er en meget, meget vigtig del af moderne krigsførsel,
at man kan gøre det her i noget, der er tæt på realtid.
Hvis man har en direkte realtidsforbindelse,
så kan man svare på fjendtlig ille meget hurtigere,
og man kan ramme meget mere præcist.
Hvor stor en militærforskel har Starlink gjort i krim?
Ukrainerne siger, det har reddet liv på deres side, altså mange liv.
Ministern Fedorov har sagt, at Starlink er som blodårene
i det ukrainske forsvar.
Er der nogen i begyndelsen af krises, som har haft bekymring eller overvejelse
om, at man vil have taget hjert til Elan Mosk og Starlink?
Jo også bliver afhængig af ham.
Ummeltbart er reaktionen i starten bare stor taknemlighed.
Man kæmper mod overmak.
Man lever med blackout, både i form af el,
men også i nettet, der forsvinder,
og så kommer der en mand, der siger,
at jeg kan beam internet ned til jer fra mine satelliter.
Det blev taget imod med køshånd,
og man kan sige, at Elan Mosk, som allerede har en stor internetpersonlighed
på det tidspunkt, og populær blandt mange ingenørtyper og sådan noget,
han fik sådan helte status i ukraine i den der første del af krigen.
Ukraines afhængighed af Starlink bliver kun større i takt med, at krises trækker ud.
Men mens de ukrainske soldater kæmper for at presse erosiske tropper ude af landet,
er der noget, der tyder på, at Elan Mosk så småt ændrer holdning til krigen.
I efteråret skriver han en række tweets, hvor han blandt andet spørger sin følger
om krim skal ges til Rusland.
Han begynder at tweete det, han kalder fredsplaner,
hvor en af hans første forslag er, at for at afslut krigen,
kan man simpelthen forære den ukrainske krimhalø til Putin,
og så skal man på en eller anden måde i de besatte områder
afholde nogle afstemninger, som trækker nogle nye grænser,
og på den måde sådan set fastfryser Ruslands robringer i ukraine.
Det udløser jo et ramaskrig i ukraine.
Det er noget af det, der også får en ukraines diplomat,
faktisk til at tweete til Elan Mosk i et af krises andre berømte tweets.
Jeg har en ting at sige til dig, Elan Mosk, fuck off.
Og så skriver Elan Mosk nede under, jeg gør bare hvad I har bedt mig om.
På det tidspunkt er der allerede længe rumlet en ny forståelse af tingene hos Elan Mosk.
Han er simpelthen ved at få koldføder.
De koldføder mærker tekbosserne i Silicon Valley tydeligt,
da Elan Mosk går på scenen til en eksklusiv privat konferense i efteråret.

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

Det, de tror, er et oplæg om hans virksomheder, tager pludselig en helt anden og bekymrende drejning. Noget af det nye, der har kommet frem om den her periode, det er, at Elan Mosk, omkring september sidste år, udtrykker ret stor forståelse for Vladimir Putin ved flere lejligheder. En af episoderne er under en konference i den amerikanske by Aspen, hvor en masse tekbosser er samlet, her blandt nogle af Mosk's gamle medinvestor og kolleger. Og en af dem fortæller, at Mosk går på scenen på den her konference og siger, vi skal forhandle med Vladimir Putin. Putin vil have fred.

Det siger Mosk, altså omkring seks måneder efter Putin har startet den her angabskrig. Og Mosk's gamle kollega, en medtech-investor, der hedder Hofmann, udtrykker det på den måde, at det virker som om, at Mosk har slukket Putin's mading, inklusiv både krog, lød og line. Altså, at han på en måde har begyndt at tale meget, som den russiske side gør om krige i Ukraine. Elan Mosk begynder jo også til at tale om begrænse Ukrainernes brug af Stalin. Hvad er det, han ikke vil have de brugertetillinger? De ukrainske tropper, der jo er meget afhængig af de her Stalin-forbindelser. De begynder at opleve dårlige hastigheder, og at der er nogle områder, hvor netforbindelsen slet ikke virker. Det er blandt andet omkring krimhaløen. Og det kan jo være, fordi ukrainske styrker bruger det her system, også til at sænde droner, til at sænde overvågningsudstyr i luften indover krim, som så pludselig ikke nødvendigvis virker, fordi der er en eller anden geografisk begrænsning på det her Stalin-net. De oplever noget tilsvarende i faktisk alle de fire regioner, som hedder Donetsk og Lugansk, Kherson og Sapartice, som er præcis de fire regioner, som lader dem i Putin, altså hevde dig, at have indlemmet i Rusland.

I de her områder begynder de ukrainske styrker at opleve problemer med Stalin-forbindelsen. L. Æske søndag begyndte styrkerne at bruge styrker, som styrkerne har brugt til at tage børn. Det kan få katastrofale konsekvenser for de ukrainske styrker, hvis forbindelsen til Stalin pludselig forsvinder. På nettet florerer beretninger fra soldater, som står tilbage forsvarsløse, når deres udstyr stopper med at virke. De refererer i den her periode, hvordan det som en kommer og går. Det betyder, når man er afhængig af det, til at være ens øjne og øre på slavenmarken, inklusive om natten, at man simpelthen kan falde i baghold. Altså det er forskel mellem liv og død.

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

Der er mange af de her chatbeskeder, der er refereret blandt af den New Yorker, altså som er forfat i Mosk, forfat i Mosk, det er liv og død.

De her beskeder du refererer til, at de soldater på slavenmarken ved frontlinjen, der i desperation skriver, at man skal få kontakt til Mosk, så han kan tænde for Starlink.

Ja, der er sådan et net af ukrainiske frivillige og andet også i Silicon Valley, og det er dem, som nogle af de ukrainske soldater har kontakt med.

Det er dem, de skriver til, hvordan kan vi forfatte i eller en Mosk.

Det er ikke for sjov det her, det er liv og død.

De står derude og så virker Starlink ikke.

Situationen er uholdbar for ukrainerne, men den vækker også bekymring i USA.

Derfor får USA's daværende viseforsvarsminister Colin Carle til opgave at sørge for, at Ilan Mosk ikke pludselig slukker for himlen over Ukraine.

Samtalerne mellem Carle og Mosk har indtil nu været himlige holdte, men i et interview til magasinet New Yorker fortæller Carle, hvad de handler om.

Det Mosk giver udtryk for.

Udover at sige, at han har droppet den her henkastet beværkning om, at han angive lidt har talet med Vladimir Putin midt under krigen.

Udover det, så går han videre og siger, at han er bekymret for om Starlink og han selv risikerer at blive en opfattet som et parti krigen i Rusland.

Altså, at ved, at Starlink spiller en så vigtig rolle som det gør i Ukraine, alle de her artikler, der også er blevet trykt på det her tidspunkt om, at ukrainske soldater takker Ilan Mosk for at være skudt, de kan sende sted mod Ruserne.

Mosk er tydeligvis blevet bekymret over, at han kan blive set som parti krigen og den måde som Colin Carle forstår det på, altså også han er kommercielt bekymret.

Han er så bekymret for, at det kan få forretningsmæssige konsekvenser for hans firmaer, som jo omfatter også, bl.a. Tesla, SpaceX og senere også Twitter, nu kendt som X.

Det, som jo virkelig bekymrer amerikanerne, det er Mosk's indledende ord om, at han har haft en samtale med Putin.

Ved man, om Edan Mosk faktisk har haft en direkte telefonsamtale med Putin?

Alt tyder på, at han i hvert fald har sagt, at han har haft det.

I et opkald med en amerikansk vis i forsvarsminister, som jo så nu fortæller om, det Mosk sagde til ham og i følge af det her magazin, det er New Yorker, så der er fire andre killere, der bekræfter, at det her opkald har fundet sted og hvad der er sket under det.

Så Elon Mosk har i hvert fald sagt, at han har talet med Vladimir Putin og haft en god samtale med Vladimir Putin.

Efterfølgende, da det her jo exploderer, så har han skrevet på Twitter, at han ikke har talet med Vladimir Putin, han har talet med Putin en gang for 18 måneder siden, at det handler om rummet.

Hvordan håndterer de amerikanske topfolk denne her situation og de her opkald fra Elon Mosk?

Det understreger jo for dem og for kreinerne, at man er enormt sårbar,

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

hvis man er afhængig af én mand, der leverer noget så vigtigt under en krig, og så en mand, der relativt ofte skifter holdning, og i hvert fald er ret uteregnelig.

Normalt så taler en amerikansk vise forsvarsminister jo ikke med alle mulige leverandører til det amerikanske forsvar direkte, men her er det, at Elon Mosk har truet i følge de her amerikanske topforsvarsskifter, med simpelthen at slukke for det.

Altså det er simpelthen en redningsaktion, at han ringer til Elon Mosk for at forsøge at overbyde sig om, at det må du i hvert fald ikke gøre.

Og han siger direkte, hvis du slukker for Starlink, så afslutter det jo heller ikke krigen.

Men samtalen ender med, at forsvarsministeriet får nogle ekstra uger til at udforme den her kontrakt,

og så så vidt vi ved, at det er aldrig offentligt gjort detaljerne om den her kontrakt, men så vidt vi ved, så er det nu det amerikanske forsvarsministerium og en række private donorer, der betaler for det her internet til Ukraine, sådan at Mosk altså er kontraktligt forpligtet til at leverere dem.

Med alt det, du fortæller nu om betydningen,

ved frontligningen om betydningen for borgerne om forskellen på liv og død, den kæmpe indflydelse, som Starlink har.

Hvilken rolle giver det Elon Mosk i krigen?

Det gør de beslutninger, han tager til afgørende for selve krises forløb.

Hvis der er en mand, der kan slukke for det, som Ukraine selv kalder deres blodbaner, så står man med en rolle som, jeg skulle lige så sige, som dødens enkel, så står man med en rolle som den, der kan afgøre krises forløb.

Mange kender Mosk mere Mosk for alt muligt andet.

Han er jo manden, der bygger fede biler og er lidt af et meme-phenomen, og altid har skarpe holdninger og lidt som Rasmus modsat, og har udfordret blandt andet Max Zuckerberg til neokambitbur.

Han er sådan en ret favori og uberegnelig, måske på den charmerende måde,

når det handler om en neokamb i Silicon Valley,

men hvis det handler om krig, og det gør det jo for Ukrainerne,

så er det sådan noget, der får det til at løbe koldt ned af ryggen på folk.

Når Mosk begynder at være Rasmus modsat,

når det handler om, hvor videre Ukrainer har ret til at forsvare sig mod invasionen, så bliver man rigtig, rigtig bange i Ukraine.

Jeg ved, Simon Krosse, at mit spørgsmål, selvfølgelig er altfor simple forhold til, hvad svaret er,

men hvorfor kan Ukrainerne ikke finde en anden løsning end Starlink?

Altså hvis Mosk er så uteregning, og han skruer op for den uteregning i de her tider, hvorfor så ikke kigger denne sted hen?

For det første er det vigtigt at sige, at Ukrainerne offentligt har været meget forsigtig med at kreditere Mosk.

Oftest roser regeringen i London Mosk, fordi han jo faktisk ikke har slukket,

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

i hvert fald ikke i siden for Starlink.

Men det er klart, at man er der bekymret for at være og hængig af en mand og et firma, og problemet er, at der faktisk ikke er nogen alternativer.

Der findes jo andre satellitudbydere, der udbyder net, men det er langt fremmed sammendækning og langt fremmed samme kapacitet.

Hvis Mosk har 4000 satellitter, så mener jeg, de konkurrerende firmaer har under fem.

Det er simpelthen lige nu Starlink, der dominerer lige præcis det her marked.

Så hvad er planen fra Ukrainernes side?

Altså er det bare at krydse fingre, og så håber bukserne holder?

Jeg er sikker på, at Ukrainerne også har forskellige backupsystemer.

Man kan jo bruge andre systemer herunder, radiosystemer og så videre, til at overføre data.

Man behøver ikke sætte alt via en satellit, men satellitterne er blevet vigtige.

Men man kan sige, Ukrainerne er jo heller ikke alene om at være bekymret.

Det, der også er kommet frem i nogle af de her tjeneste artikler om Mosk's dominans, indenfor denne her teknologi, er, at der er mindst 9 lande i mellemøsten og Europa, der har udtrykt bekymring over Mosk's dominans her.

Fordi han simpelthen sidder i centrum på sin infrastruktur, der jo er enormt følsom.

En ting er, at den util regnlighed selvfølgelig er,

og det er jo det eneste, der tæller, katastrofal for Ukrainerne, og for krigen der.

Og den er ubehagelig for en masse andre nasjoner.

Kan den ikke også være i længden et problem for Ilan Mosk selv?

Han resikterer i hvert fald at blive involveret i alle mulige konflikter.

Hvis han selv startede med at sige, at han var bange for at blive part i en krig,

så kan denne her teknologi, og i sær, hvis han ses som en person, der tænder og slukker,

så kan det netop gøre ham til part i snart sagt en hver konflikt eller politiske kriseverden over.

Ilan Mosk har selv sagt, at kineserne har bedt om en garanti for, at han aldrig tænder Starlink over Kina.

Fordi så vil man jo kunne omgå den digitale kinesiske mur, og uden problemer vil bare beam op til Mosk satelitter.

Tesla producerer omkring halvdelen af sine biler i Kina.

Det er klart, at Ilan Mosk har et kommercielt entitement for at være på god fod med kineserne, så han vil givetvis ikke tænde satelitterne over Kina.

Men hvad som med Taiwan? Der har senest været en hel del debat, hvor folk i Taiwan siger, hvis vi skal have et backup internet, hvis nu, at Kina angreber, så skal det måske ikke være Starlink. Simokrose, men det er en indsigtig krone i Ukraine, og efterhånden også Ilan Mosk.

Er du så egentlig bekymret over, at det ham, der kan tænder sluk for Starlink over Ukraine?

Jeg tror, at mange i Ukraine og mange ukrainske soldater, som man taler med, er meget taknemmelige for, at man har adgang til det her net.

De, der bekymret, fordi Ilan Mosk har skrevet, som han har gjort på Twitter,

og fordi han har sagt i opkald med amerikanske topfolk, at han har fyrt samtaler med Vladimir Putin, så er ukrainerne der bekymret, men lige nu har de bare ikke noget valg.

[Transcript] Genstart / Fanget i Elons net

Simokrose, tusind tak for på side.

Selv tak.

Det var Dagens Genstart. Den er terrattelagt, at Thomas Cheheransen ligner Fabricius er redaktør, og Marie Killebeck har lavet lyddesignet. Jeg hedder Anna Ingrish.